

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 57.

Tisdagen den 10 maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 3 innevarande maj.

§ 2.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden n:is 8 a, 107, 108 och 109.

§ 3.

Härefter föredrogs statsutskottets memorial n:o 110, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens tionde hufvudtitel.

Punkterna 1:o) och 2:o).

Lades till handlingarna.

Punkterna 3:o) och 4:o).

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 4.

Efter föredragning häruppå af statsutskottets memorial n:o 111, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande dels Kungl. Maj:ts under fjärde hufvudtiteln af statsverkspropositionen framställda förslag om anvisande å beviljad anslag till uppförande af nya byggnader för armén, dels ock i denna fråga

väckt motion, blef den däri föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogs och godkändes bevillningsutskottets betänkande n:o 39, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, dels ock en i ämnet väckt motion.

§ 6.

Vidare föredrogs, men bordlades åter särskilda utskottets n:o 2 memorial n:o 6.

§ 7.

Föredrogs hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgad;

statsutskottets utlåtande n:o 106, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster; och

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t dels med begäran om framläggande af förslag till lag angående gemensamhetsskogar för kommuner, korporationer och enskilde, dels ock i fråga om viss ändring i förordningen angående skogs-vårdsstyrelser den 24 juli 1903.

§ 8.

Om ändringar i stadgan angående skjuts-väsendet. Till afgörande förelåg sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet.

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt motion, n:o 20, hade herr *J. Johnsson* i Bollnäs hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att §§ 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 30, 50 och 60 af Kungl. Maj:ts stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 skulle erhålla den förändrade lydelse, som i motionen angåfves.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
väsendet.*
(Forts.)

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet begärdes af motionären

Herr Johnsson i Bollnäs: Herr talman! Det är anmärkningsvärdt, hur sakta det går framåt, då det är fråga om att söka förebygga missbruk utaf rusgifvande drycker, vare sig det gäller öl eller andra sprithaltiga och rusgifvande varor. Om man följer Riksdagens förhandlingar under en följd af år, skall man finna, att då vi för 10 à 12 år sedan högst sällan kunde få ens något sympatiuttalande för en motion, som afsåg att förebygga missbruk af rusgifvande drycker, så har dock så småningom denna fråga trängt sig fram, så att det numera ej är så ofta, som man finner ett direkt afslag från ett utskott, enär det söker att ställa sig sympatiskt för själfva frågan. Men tänker man att få ett positivt resultat, *då* är man bedragen. Ty det är högst sällan vederbörande utskott kommer med ett sådant förslag, som kan benämnas effektivt. Den ena gången är det så, att den, som väcker ett förslag, har gått för långt, och utskottet anser sig då böra afstyrka förslaget af *det* skälet. En annan gång anser utskottet, att motionären icke tagit steget fullt ut, och då är *det* också ett skäl för afslag.

Den motion, som jag tagit mig frihet att väcka, innehåller, såsom herrarna torde finna, två frågor, hvar för sig utaf ganska stor vikt för landsbygden. Den ena afser en rättelse uti det nu bestående *missförhållandet* med afseende på de roterings- och vakansafgifter, hvilka äro anslagna till gästgifveriernas underhåll och som fortfarande måste utgå, under det att Riksdagen i öfrigt efterskänt samtliga grundskatter och roteringsbesvär. Det är verkligen egendomligt, att ett utskott, som bör kunna se dessa frågor från allmän synpunkt och skärskåda dem såväl från rättslig som från billighetssynpunkt, kan komma och göra en framställning till Riksdagen, att ett förslag angående denna frågas reglerande eller ordnande icke bör föranleda någon Riksdagens åtgärd. Är det rättvist, att hemman och egendomar, hvilkas roteringsskyldighet och vakansafgifter hafva anslagits till dessa gästgifveriers underhåll, skola fortfarande utgöra denna rotering oafkortad, oaktadt Riksdagen har efterskänt grundskatterna och roteringen i öfrigt? Frågan har varit föremål för pröfning. Vederbörande roteringsskyldige hafva nämligen nekat att betala den del af bidraget, som svarar emot de af Riksdagen beviljade afskrifningarna, men domstolarna hafva på grund af föreskriften i skjutsstadgan ansett, att gästgifverierna fortfarande skola oafkortadt tillgodonjuta de förmåner och räntor, som varit anslagna till deras underhåll, och såväl underdomstolarne som Kungl.

Om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet.
(Forts.)

Maj:t ha därför ålagt de roteringsskyldige betalningsskyldighet. Frågan har då dragits under Kungl. Maj:ts administrativa pröfning och är åtminstone i ett särskildt fall, som jag känner, ännu icke afgjord. Vederbörande myndigheter, som fått sig förelagdt att yttra sig i ärendet, hafva emellertid tillstyrkt, att ersättning för dessa afgifter skulle utgå från statsverket och att de således borde afskrifvas jämväl för ifrågavarande hemman.

Nu har jag tänkt mig, att denna fråga lättast skulle kunna ordnas på det sätt, att skjutsstadgan ändrades därhän, att skjuthållningen och gästgifverierna förenades, så att den, som lämnade anbud på skjutsen, också skulle vara både skyldig och berättigad att öfvertaga gästgifverihållningen. Då skulle icke något särskildt bidrag från staten erfordras. Det är ju oegentligt, att staten skall bidraga till gästgifverihållningen efter andra grunder än de, som äro gällande beträffande skjutshållningen. Bidragen till skjutshållningen utgå, såsom vi veta, till hälften från staten och till hälften från landstingen. Men kostnaden för gästgifverihållningen, till hvilken staten anslagit räntor och vakansafgifter af viss roteringsskyldig jord, bestrides således helt och hållet af statsverket. Det är således icke endast af det skälet, att man skulle få dessa mera reglerade, som jag väckt motionen, utan jämväl af den anledning, att de flesta, som lämna anbud på entreprenadskjuts, äro villiga och anse det vara en fördel att äfven få mottaga gästgifverihållningen samtidigt; ty därpå anse de sig kunna göra en extra förtjänst utöfver hvad skjutsningen kan inbringa.

Nu är det emellertid så med en del gästgifverier, att det är vissa hemman, som hafva skyldighet att hålla gästgifveri emot anslagna förmåner, och att vederbörande myndigheter anse, att gästgifveriet icke får flyttas och förenas med skjutsentreprenaden, utan att de bestämmelser i fråga om skjuts och gästgifveris förenande, som i detta hänseende föreskrivas i skjutsstadgan, anses icke gälla gästgifverier, hvilka med vissa däraf omförmälda förmåner blifvit bestämda att tillkomma särskilda gästgifverihemman. Det skulle således enligt min öfvertygelse icke blifva någon som helst ökning af skjutsningsutgifterna, om nämligen med skjutsningen förenades gästgifveri; och då så är, förstår jag icke, hvarför man icke skulle anse sig böra vidtaga en åtgärd, som skulle kunna utjämna de missförhållanden, som nu obestriddigen äga rum.

Jag upprepar: är det rättvist, att hemmanen fortfarande skola utgöra ett onus, som är genom både 1885 och 1892 års lagar, antagna af Konung och Riksdag, efterskänkt? Icke tror jag, att någon kan försöka att försvara en sådan åtgärd. Det är en påtaglig rättskränkning, som icke var afsedd vid lagarnas antagande. Konungens befallningshafvande i åtskilliga län antog såsom en gifven följd af dessa lagar, att ifrågavarande bidrag

också skulle efterskänkas. Af denna anledning har också staten lämnat bidrag till de räntor, som blifvit fixerade att utgå med visst belopp, nämligen grundskatten, som delvis jämväl utgått till gästgifveri. Om innehafvare af gästgifveri funnit sig belåten med att i ersättning för dessa räntor taga ett fixt belopp, har staten utbetalt dessa bidrag. Detta gäller med afseende på grundskatten. Däremot är det icke samma förhållande med roteringen. Ty roteringskostnaden utgöres fortfarande af de hemman, som af ålder betalt vakansafgifter till gästgifverier, och till dem lämnar staten icke något vederlag. Det är icke så obetydliga belopp, hvarom här är fråga, enär det endast inom Gäfleborgs län är 32 gästgifverier, som hafva dylika förmåner, förmåner, som få lämnas af andra hemman såsom roteringskyldiga i form af vakansafgifter, hvarför de icke få någon ersättning af staten. Jag förstår icke, huru denna kammare, där man alltid ansett, att grundskattefrågan borde ordnas, — huru det kan vara någon, som har mod att åtminstone från rättslig synpunkt försvara, att dessa roteringsafgifter fortfarande skola utgå.

Detta med afseende på de vakansafgifter, som utgå från hemmanen.

Hvad åter beträffar min motion i hvad den afser att förebygga de missbruk, som allmänt förekomma med afseende å ölutskänknningar vid gästgifverierna, har äfven i den delen utskottet ansett, att motionen icke bör föranleda någon åtgärd. Jag har nämligen föreslagit den ändringen beträffande pröfningen af de gjorda entrepenadanbudena, att, därest mer än ett anbud lämnats med afseende på skjutshållningen, landstinget skulle hafva rättighet att antaga ett anbud, som möjligen vore något högre än det lägsta, när landstinget ansåg skäl föreligga för ett sådant förfarande, synnerligast om man därigenom kunde få en mera pålitlig person, som öfvertog jämväl gästgifveriet. Nu är, som vi veta, den bestämmelsen gällande, att det *lägsta* anbudet skall antagas, äfven om det lämnats af en person, som man icke anser vara fullt lämplig och anledning är att befara, att denne anbudsgifvare icke kommer att sköta gästgifveriet till belåtenhet för orten. Landstinget har nämligen ingen rättighet att antaga ett anbud, som kan vara, om än obetydligt, högre, äfven om det afgifvits af en person, som lämnar full garanti för, att gästgifveriet kommer att skötas på ett ordentligt sätt.

Det har varit mer än en gång, som sådana frågor förekommit. Och ehuru bestämmelserna äro tydliga i det afscendet, att icke landstingen hafva enligt gällande förordning rättighet att antaga något annat anbud än det lägsta eller, om detta anses för högt, bestämma det lägre bidrag, som landstinget kan vara villigt att betala, hafva en del landsting antagit ett något högre anbud, då de ansett sig hafva genom detta högre anbud haft större garanti med afseende på den bjudandes personlighet och

*Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
väsendet.*

(Forts.)

*Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
väsendet.
(Forts.)*

visshet, att han icke skulle tillåta sig några särskilda öfverträdelser med afseende på utskänkning af maltdrycker. Konungens befallningshafvande har då i vissa fall fastställt detta beslut. Men i andra fall har Konungens befallningshafvande ansett sig af gällande författning förhindrad att fastställa beslutet, och då har ny auktion med ty åtföljande besvär och svårigheter uppstått, så mycket mera som landstinget då icke kunnat pröfva anbuden förrän vid nästa landstings sammanträde. Det synes mig, som om det icke skulle vara synnerlig risk att tillåta landstinget att antaga ett anbud, äfven om det vore något högre än det lägsta, då landstinget anser och är öfvertygad om att däri genom göra den ort, där gästgifveriet är beläget, en stor tjänst och befordra ordning.

Nu har emellertid utskottet ansett, att äfven denna fråga icke behöfde tagas under öfvervägande. Och utskottet går så långt, att det säger, att denna pröfningsrätt finnes i alla fall. Nej, mina herrar, jag trotsar den af utskottets ledamöter, som vill påstå, att nuvarande författning ger landstinget den rätten nämligen att antaga ett anbud, som är högre än det lägsta. Jag har i min hand en resolution, som visar, att Kungl. Maj:t tolkat skjutsstadgan på det sätt jag här ofvan afgifvit. Den resolution, som jag åberopar, gäller ett fall, då landstinget antagit ett anbud, som var 5 kronor högre än det lägsta, af den anledning, att den, som lämnat det lägsta anbudet, var känd för att vara en mindre pålitlig person. Då det endast gällde 5 kronor för att få en helykter person, som haft gästgifveri förut och skött det till belåtenhet, tvekade icke landstinget att antaga hans anbud, fastän det var högre. Men landshöfdingeämbetet godkände det icke. Häröfver anfördes besvär af den kommun, inom hvilken gästgifveriet var beläget. Men Kungl. Maj:t ansåg, att Konungens befallningshafvande hade rätteligen förfarit, och att landstinget hade gått utöfver sin befogenhet, då det antog ett anbud, som var högre än det lägsta.

Under sådana förhållanden måste man vara tveksam, om det är skäl att göra något försök att ordna dylika förhållanden, då man kan från ett utskott få afslag på så berättigade fordringar som dessa, där det icke är fråga om ökade utgifter för staten, utan endast att landstinget må äga rättighet att pröfva dessa anbud; och då landstingen själfva få bidraga med hälften, så torde det icke kunna anses vara någon risk att till denna korporation öfverlämna denna pröfningsrätt.

Jag har vidare föreslagit en ändring med afseende på utskänkningen af öl vid gästgifverierna, syftande därhän, att man skulle vinna en mera betryggande kontroll å dessa försäljningar, öfver hvilka nu på landsbygden i allmänhet anföras många befogade klagomål. Det finnes naturligtvis en del gästgifverier, som skötas försvarligt, men om en stor del kan sägas, att de

äro en kräfta för det samhälle, där de äro belägna. Vederbörande åklagare hafva i flera fall försökt åtala dessa föreståndare för gästgifverier för olaga försäljning. Men domstolarna ha meddelat det utslag, att den rättighet, som beviljats gästgifverier i skjutsstadgan, är en rättighet, som icke står i något sammanhang med de inskränkande bestämmelser, som i öfrigt gälla med afseende å försäljning af maldrycker. Man har således icke kunnat få rättelse i det hänseendet. Jag tänkte mig då, att den bestämmelsen skulle stadgas, att den, som säljer maldrycker vid gästgifveri, skall vara skyldig att tillse, att den, som köper, må anteckna sitt namn i en bok. Därigenom skulle en nödig kontroll åstadkommas däröfver, att endast resande finge köpa maldrycker, och vederbörande domstol skulle bli i tillfälle att bedöma, huruvida öfverträdelse af maldrycksförordningen kunde anses hafva ägt rum.

Jag vågar påstå, att de skäl, som af utskottet anförts för afslag å min motion i fråga om vederbörande landstings pröfningsrätt, äro oriktiga, emedan de strida mot gällande bestämmelser. Och hvad som kunnat föranleda utskottet att afstyrka bifall till mitt förslag rörande roteringsbesvärerna och vakansafgifterna, hvilka utgå från vissa hemman, det framgår icke af utskottets betänkande. Utskottet säger, att det anser, att icke några ändringar böra vidtagas, men den grundsatsen kan ju icke vara hållbar, då det i detta fall gäller en rent rättslig fråga.

Jag skall därför, herr talman, yrka bifall till motionen. Jag tror, att den är fullt befogad, och jag är öfvertygad, att, om äfven denna Riksdag icke antager mitt förslag, det snart skall visa sig nödvändigt att vidtaga rättelse i nu angifna hänseenden såväl beträffande vakansafgifterna, som utgå från vissa hemman, som beträffande ökad kontroll på gästgifvares rättighet att sälja maldrycker, likasom äfven i fråga om utsträckt befogenhet för landstingen att pröfva afgifna anbud på skjutsentreprenader.

Jag yrkar, herr talman, bifall till min motion.

Herr Segerdahl: Motionären har framlagt ett förslag till ändring af åtskilliga paragrafer i skjutsstadgan, och han har gjort det, såsom han nu förklarar, hufvudsakligen i två syften: det ena att få bort vissa pålagor, som hvila på åtskilliga hemman till förmån för gästgifverihållningens uppehållande, och det andra för att inskränka utskänkning af maldrycker vid skjutsanstalterna och öfva bättre kontroll öfver den utskänkning, som därstädes försiggår.

Hvad då först angår yrkandet att få aflyftade en del räntor och naturaförmåner, som utgå för skjutsinrättningens uppehållande, är förhållandet det, att för närvarande icke kvarstå några räntor, som för detta ändamål utgå af jorden. Dessa räntor

Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
väsendet.

(Forts)

Om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet. indrogos nämligen till statsverket redan 1869 och hafva afskrifvits i sammanhang med öfriga grundskatter.

(Forts.)

Motionären har äfven talat om vissa naturaförmåner, som skulle utgå för detta ändamål. Ja, det läser visserligen vara förhållandet, att i en provins, nämligen Helsingland, sådana naturaförmåner utgå, men det är ganska outredt, af hvilken beskaffenhet de äro. Motionären har påstått, att de skulle vara rotevakansafgifter, men efter de upplysningar, som jag erhållit i kammarkollegium, läser detta icke vara odisputabelt, utan man anser, att de snarare höra till hvad man kallar hemkall. Huru som helst, torde det icke vara lämpligt att genom förändring af en paragraf i skjutsstadgan få bort sådana gamla afgälder, som hvila på jorden. Därför tarvas utan tvifvel en mycket mera omfattande undersökning. Emellertid vill jag upplysa den ärade motionären om, att det verkligen inom kammarkollegium pågår arbete att få bort dem på grund af en hos regeringen gjord hemställan, hvilken nu är remitterad till yttrande af kammarkollegium, och det är väl sannolikt, att de komma att försvinna på annan väg, än motionären tänkt sig.

Det andra syftet — eller hufvudsyftet — med motionen har motionären förklarad vara, att maltdrycksutskänknigen vid skjutsanstalterna borde inskränkas och bättre kontrolleras. Motionären har därvid i främsta rummet erinrat om landstingens befogenhet att antaga entreprenadanbud å skjutsning. En person, som åtager sig skjutsning på entrepenad, är under vissa förhållanden berättigad att utskänka maltdrycker, men detta stadgande i skjutsstadgan, hvilket handlar om landstings befogenhet i detta fall, tolkas, såsom jag har erfarit, i flera län på det sätt, att landsting *icke* är ovillkorligen pliktigt att antaga det lägsta anbudet, utan kan fästa afseende vid den anbudsgifvande personen. Om nu motionären också har kunnat framdraga en kungl. resolution på motsatsen, återstår det dock för honom att visa, att i detta ärende det blifvit styrkt, att den person, som afgifvit ett lägre anbud, *icke* var lämplig att hafva utskänkingsrörelse.

Motionären har äfven föreslagit, att till åstadkommande af bättre kontroll öfver maltdrycksutskänknigen det skulle införas en särskild bok, i hvilken hvar och en, som önskade förplägning vid gästgifveri, skulle införa sitt namn, vid äfventyr att han eljest icke erhöle hvad han begärde. Mig förefaller det dock synnerligen tvifvelaktigt, om denna bok skulle kunna tjäna det mål, som motionären åsyftar, ty jag tänker, att i det fall, då en föreståndare för en skjutsanstalt skulle frestas att utskänka maltdrycker olagligen, han icke skulle lägga fram denna bok, och alltså blir det ingen anteckning af. Och det läser väl i alla fall icke gå för sig att bifalla motionärens förslag i denna del, sådant det här föreligger, ty såsom motionären formulerat detsamma, skulle det till och med blifva omöjligt för en person, som kommer

till en gästgifvaregård och begär en smörgås, att få det utan att teckna sitt namn i denna bok, och det vore väl att gå alldeles för långt.

Jag tror, att motionären bort egna mera omsorg åt affattandet af denna sin motion och bättre utredt sina åsikter, såväl hvad angår de pålagor, som hvila på jorden, som ock i öfriga delar, och jag anser, att kammaren skulle handla rätt oförsiktigt, om den antog motionärens förslag till ändring i skjutsstadgan, hvarför jag, herr talman, yrkar bifall till utskottets förslag.

Om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet.

(Forts.)

Herr Johnsson i Bollnäs: Talaren på göteborgsbänken yttrade, att det för närvarande försiggår en utredning i kammarkollegium om borttagande af dessa onera eller rotevakansafgifter, som betalas af vissa hemman till gästgifverierna. Detta påstående är ej exakt, ty förhållandet är, såsom jag redan erinrat, att en del personer anfört besvär däröfver, att de för sina hemman blifvit ålagda att betala dessa afgifter. De hafva nämligen ansett, att det vore orättvist, att *de* skulle betala hela vakansafgiften, då för andra hemman dessa onera voro afskrifna till vissa procent. De förlorade emellertid domstolsvägen, då det ansågs, att, då skjutsstadgan tillförsäkrade gästgifverierna dessa förmåner, hemmanen icke kunde medgifvas att få någon del af dem afskrifna. Jag vill dock särskildt erinra, att detta gällde endast ett enskildt fall. Vederbörande ingingo då till Kungl. Maj:t med en anhållan att få ersättning för de 10 år, hvarunder de betalat dessa afgifter, efter samma procent som grundskatterna blifvit afskrifna. Frågan remitterades af Kungl. Maj:t till vederbörande Konungens befallningshafvande, som tillstyrkte framställningen, enär dessa roteringsafgifter kunde anses, enligt lagarne därom, vara afskrifna. Frågan remitterades vidare till kammarkollegium för yttrande, och där ligger den för närvarande. Men detta ärende afser ingalunda att utreda, huruvida dessa afgifter skola borttagas. Det är en helt annan sak att yttra sig öfver besvär, som Kungl. Maj:t för afgifvande af yttrande remitterat till kammarkollegium, än att kammarkollegium hade till åliggande att *utreda*, huruvida dessa afgifter böra afskifvas eller icke.

Samme talare yttrade äfven, att det borde tillkomma vederbörande landsting att pröfva, huruvida de personer, som lämnade anbud å entreprenadskjuts, vore lämpliga eller icke, och han gick till och med så långt — jag vågar säga i advokatoriskt resonemang — att han sade, att det landsting, som antagit 5 kronor högre ersättning än det lägsta afgifna, icke har styrkt, att den, som afgifvit det lägsta anbudet, skulle vara mindre lämplig. Landstingets bedömande skulle således icke vara tillräckligt. Ja, ett sådant skäl får gälla för den ärade talaren själf. För min del hoppas jag emellertid, att ingen här i kammaren tager intryck däraf. För öfrigt får jag säga, att rätten att pröfva en persons

Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
rösenet.
(Forts.)

lämplighet, hvarom bestämmelser finnas meddelade i skjutsstadgan. den tillkommer *icke* landstingen, utan det är *Konungens befallningshafvande*, som hafva rättighet att pröfva anbudsgifvarens lämplighet i detta afseende. Konungens befallningshafvande kan förklara, att en person *icke* skall antagas, i hvilket fall det är föreskrifvet, att ny auktion skall hållas. Men det är något helt annat att tala om, att Konungens befallningshafvande har denna pröfningsrätt, än att säga, att landstingen har den. Landstinget har endast att pröfva bidragens storlek och att antaga det lägsta eller också att föreslå det lägre bidrag, som bör utgå.

Denna fråga har undergått sådan utredning, att talaren på göteborgsbanken *icke* skall försöka att göra troligt, att jag framkastat ett ärende, som *icke* är tillräckligt förberedt och som jag *icke* genomskådat i sin helhet. Det är utskottet, som *icke* synes hafva velat göra sig besvär eller af annan anledning *icke* velat se frågans innebörd. Emot motionen har *icke* kunnat framställas någon egentlig anmärkning, utan utskottet har endast »ansett», att den *icke* borde vinna Riksdagens bifall. De skäl, som möjligen hafva legat bakom detta uttalande, därom har utskottet *icke* yttrat sig.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till min motion.

Herr Centerwall: Jag skall *icke* ingå djupt i denna fråga, då jag *icke* är i egentlig mening sakkunnig på detta område. När tranorna dansa, böra sparfvorna hålla sig hemma. Men jag må säga, att jag tycker, att utskottet har affärdat denna i och för sig välbetänkta motion alltför knapphändigt. Det har synt mig, som om lagutskottet och dess delegationer skulle mera intressera sig för städernas sociala förhållanden än för något annat. Jag tror dock, att utskottet på de skäl, motionären anført, skulle hafva kunnat komma med ett tillstyrkande af ett skrifvelseförslag.

Det är visserligen sant, att utskottet visat, att åtminstone en del af de petita, som motionären framställt, redan af vederbörande tagits i betraktande, så att någonting i den vägen är under utarbetande. Men en numera tämligen lång erfarenhet inom Riksdagen har lärt mig, att det *icke* skadar att köra på vederbörande litet, och jag tror därför, att en skrifvelse åtminstone *icke* varit ur vägen. Som jag emellertid *icke* anser, att det är den ringaste utsikt att drifva igenom ett sådant yrkande, skall jag nöja mig med hvad jag nu sagt och *icke* göra något positivt yrkande.

Herr Ericsson i Vallsta: Jag tror i likhet med herr Johnson, att landstingen *icke* hafva den behörighet, som de borde ha i dylika frågor. Jag erinrar mig, huru det tillgick en gång inom Gäfleborgs län i fråga om inrättande af ett nytt gästgifveri. Den kommun, inom hvilken gästgifveriet skulle inrättas, hade enhäl-

ligt uttalat sig både på kommunalstämma och på möten, att den visserligen ville hafva ett gästgifveri, men icke någon ölkrog. Kunde man icke få ett gästgifveri utan att på samma gång få en ölkrog, så afstyrktes hellre gästgifveriet. Då frågan förekom inför landstinget, höjdes röster för, att landstinget skulle bevilja det begärda bidraget med villkor, att vid det nya gästgifveriet ölförsäljning icke finge äga rum. Man ansåg nämligen, att, om landstinget å sin sida sade, att bidraget beviljades under den och den förutsättningen, och entreprenören för sin del gick in på dessa villkor, saken skulle kunna låta arrangeras sig. Men då förklarades af personer, hvilkas ord vägde mycket i landstinget, att landstinget icke hade rättighet att göra en sådan inskränkning, emedan skjutsstadgan tillförsäkrade gästgifvare rätten att under alla omständigheter försälja öl.

*Om ändringar
i stadgan an-
gående skjuts-
väsendet.
(Forts.)*

Jag tror således, att landstingen borde hafva större befogenhet, än de nu hafva i dessa frågor, och jag får därför för min del instämma med herr Johnsson i hans yrkande.

Herr Zetterstrand: Det förefaller mig högst äfventyrligt att nu bifalla ett förslag, som afser en så pass genomgående förändring, som här är i fråga, då jag icke kan finna, att saken är så genomtänkt och utredd, som den för ett sådant fall borde vara.

Såsom utskottet påpekat, är frågan om utskänkingar vid gästgifverierna för närvarande i vidsträcktare mån, än motionären föreslagit, dragen under Kungl. Maj:ts pröfning. Utskottet omförmåler på sidan 13 i betänkandet, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län hos Kungl. Maj:t på anförda skäl hemställt, att sådan ändring måtte vidtagas i skjutsstadgan, att den skjutsstationsföreståndare eller skjutsentreprenörer nu medgifna rätt att utan samband med gästgifverihållning försälja malt-drycker upphäfves. Öfver detta förslag har sedermera yttranden infordrats från öfriga länsstyrelser, och därvid hafva tvenne länsstyrelser uttalat sig för borttagande af jämväl den för gästgifverierna medgifna utskänkningsrätt, utom då den utöfvades vid måltider åt vägfarande. Frågan ligger sålunda i denna del redan hos Kungl. Maj:t, och jag tror därför icke, att någon framställning från Riksdagens sida behöfves. Huruvida det må behöfvas en utredning i öfriga hithörande hänseenden, kan jag icke säga, men ett bifall till ett förslag som det nu föreliggande vill jag på det bestämdaste afstyrka.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets enhälliga hemställan.

Herr *Wulén* instämde häruti.

Herr Johnsson i Bollnäs: Med anledning af yttrandet af talaren på östgötabänken, att frågan om en inskränkning i rätten

Om ändringar till maltdrycksförsäljning vid skjutsstationerna eller rättare om i stadgan an- ett upphäfvande af denna rätt redan föreläge till Kungl. Maj:ts gående skjuts- pröfning, skall jag be att få säga, att det möjligen kan hafva väsendet. betydelse för vissa orter, att skjutsstationernas maltdrycks- (Forts.) försäljningsrätt borttages, men icke för de norra orterna, och detta af det skäl, att vi hafva endast några få skjutsstationer. Inom hela Gäfleborgs län finnes icke mer än ett par skjutsstationer, och dessa skötas oklanderligt, och något missbruk af ölförsäljningsrätten har mig veterligt ej ägt rum.

Den omständigheten, att denna fråga af Konungens befallningshafvande i Jönköpings län dragits under Kungl. Maj:ts pröfning, utgör således icke något skäl för oss att vara belåtna med och afstå ifrån yrkande på rättelse beträffande allmänt öfverklagade missbruk vid gästgifverierna. Jag har i motionen framhållit behovet af ändring beträffande *gästgifverierna* af det skäl, att vi hufvudsakligast hafva sådana och icke skjutsstationer; och gästgifverierna kunna icke komma att falla under de bestämmelser, som Kungl. Maj:t möjligen kommer att utfärda, därest det förslag, som Konungens befallningshafvande i Jönköpings län framställt, skulle vinna bifall hos Kungl. Maj:t. Jag kan således icke betrakta detta motiv annat än såsom ett försök att komma ifrån en berättigad ändring, men något *verkligt* skäl för ett afslag af min motion är sannerligen icke den omständigheten, att frågan om skjutsstationernas ölförsäljningsrätt inom Jönköpings län är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen framställda propositioner på de därunder gjorda yrkandena biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 9.

Bevillningsutskottets härefter föredragna betänkande n:o 36, angående lydelsen af de särskilda anvisningarna för ledning vid inkomstskattetaxeringen under år 1905 m. m., blef af kammaren godkänt.

§ 10.

Därnäst i ordningen företogs till behandling bevillningsutskottets memorial n:o 37, i anledning af dels återremiss af punkten 1:o i bevillningsutskottets betänkande n:o 18, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande brännförsäljningsförordning, dels ock kamrarnas skiljaktiga beslut rörande punkten 2:o i samma betänkande.

Enligt hvad bevillningsutskottet tillhandakomna protokollsutdrag utvisade, hade punkten 1:o i utskottets betänkande n:o

18, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning, blifvit af Riksdagens båda kamrar till utskottet återförvisad; och hade i afseende å punkten 2:o) i samma betänkande kamrarna fattat skiljaktiga definitiva beslut.

Punkten 1:o).

Vid innevarande riksdag hade inom Första Kammaren herr *K. Åkerberg* och inom Andra Kammaren herr *J. Widén* jämte fem andra af kammarens ledamöter i två lika lydande motioner föreslagit,

att Riksdagen måtte besluta:

dels att § 4 mom. 2 i kungl. förordningen den 24 maj 1895 angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, sådant nämnda lagrum lydde enligt kungl. kungörelsen den 25 september 1897, måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Innehafvare af rättighet till försäljning af brännvin må ej låta vare sig mot efterkraf för köpeskillingen eller genom ombud å annat ställe än det, där han sin försäljningsrätt utöfvar, till köpare utlämna brännvin i mindre belopp än 250 liter; ej heller må han hos annan än innehafvare af dylik försäljningsrättighet genom ombud till salu utbjuda eller upptaga beställningar å brännvin i mindre belopp än nyss är nämndt;

och dels, i händelse af bifall härtill, att § 18 mom. 3 samt § 42 i ofvannämnda förordning gäfves den ändrade lydelse, som af nyss anförda ändring i § 4 mom. 2 betingades.

I anledning häraf hade bevillningsutskottet i sitt ofvannämnda betänkande under punkten 1:o) hemställt,

att herrar *Åkerbergs* och *Widéns* jämte medmotionärers förevarande motioner om ändring af § 4 mom. 2, § 18 mom. 3 och § 42 i brännvinsförsäljningsförordningen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Utskottet, som icke funnit anledning frånträda sin i frågan förut uttalade uppfattning, hemställde därför ånyo, att herrar *Åkerbergs* och *Widéns* jämte medmotionärers förevarande motioner om ändring af § 4 mom. 2, § 18 mom. 3 och § 42 i brännvinsförsäljningsförordningen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Vid punkten hade fogats reservationer:

af herr *Beckman*, som föreslagit:

a) att Riksdagen, i anledning af herrar *Åkerbergs* och *Widéns* förevarande motioner, måtte för sin del besluta, att § 4 mom. 2 i gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränn-

vin m. m. den 24 maj 1895, sådant sagda moment lydde enligt kungl. kungörelsen den 25 september 1897, skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Innehafvare af rättighet till försäljning af brännvin må ej låta vare sig mot efterkraf för köpeskillingen eller genom ombud å annat ställe än det, där han sin försäljningsrättighet utöfvar, till köpare utlämna brännvin i mindre belopp än 250 liter.

Ej heller må innehafvare af rättighet till försäljning af brännvin hos annan än innehafvare af dylik försäljningsrätt genom ombud till salu utbjuda eller upptaga beställningar å brännvin i mindre belopp, än nyss är nämndt; om sådant bolag, som i § 9 mom. 2 sägs, är i detta hänseende särskildt stadgad;» samt

b) att, för den händelse den i punkten a) här ofvan gjorda hemställan blefve af Riksdagen bifallen, Riksdagen jämväl måtte för sin del besluta, att § 42 i ofvannämnda förordning, sådan berörda paragraf lydde enligt kungl. kungörelsen den 25 september 1897, skulle erhålla följande förändrade lydelse:

§ 42.

Idkar någon minuthandel med eller utskänkning af brännvin vid tillfälle, då försäljningsrätten ej utöfvas får, eller å annat ställe, än därtill uppgifvet är, eller förbryter sig någon mot hvad i § 4 mom. 2 stadgad är om brännvins utlämnande å annat ställe än det, där han sin försäljningsrätt utöfvar, eller om utbjudande till salu eller upptagande af beställningar å brännvin genom ombud, eller tillåter den, som icke är till utskänkning berättigad, att, då han i parti eller genom minuthandel säljer brännvin, något af det sålda på försäljningsstället förtäres eller afhämtas i mindre belopp, än han är berättigad föryttra, eller förbryter sig den, som till minuthandel med eller utskänkning af brännvin berättigad är, mot § 26 mom. 3 och 5 eller § 27, böte första gången från och med 30 till och med 60 kronor samt andra gången från 60 till och med 120 kronor och vare dessutom andra gången sin rätt till minuthandel eller utskänkning förlustig. Lag samma vare, om den, som erhållit rättighet till utskänkning å passagerarefartyg, utöfvar densamma annorledes, än i § 13 mom. 2 medgifvet är, eller utan att iakttaga de inskränkingar därvid, som i öfrigt kunna hafva blifvit af Kungl. Maj:ts befallningshafvande jämlikt samma lagrum föreskrifna;

samt af herrar *Tillberg, Petri, Jansson* i Krakerud, *Ericsson* i Ofvanmyra, *Almqvist, Höjer, Lindblad* och *Berg* i Göteborg, hvilka instämt med herr Beckman.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Beckman: Jag tror mig våga hoppas, att det skall

utgöra en tillräcklig motivering för det yrkande jag kommer att göra, om jag hänvisar till hvad som finnes anfördt såväl i reservationen som i de 2 motioner, om hvilka här är fråga. Jag ber därför att, på grund af hvad där blifvit framhållet, äfvensom på grund af hvad här anfördes under debatten i detta ämne förra gången, få yrka bifall till den vid denna punkt fogade reservationen.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen i ämnet framställda propositioner biföll kammaren den af herr Beckman vid förevarande punkt afgifna reservationen.

Punkten 2:o).

Lades till handlingarna.

§ 11.

Slutligen föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 53, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande sjöfartslagstiftning.

*Om ändringar
i gällande
sjöfarts-
lagstiftning.*

Punkten 1:o).

Efter föredragning af denna punkt anförde

Herr Ödman: Herr talman, mina herrar! Ehuru väl jag icke har något annat yrkande att göra än på bifall till utskottets hemställan, anser jag mig likväl skyldig att såsom sjöfarande säga några ord i denna viktiga fråga, på det att man vid en blifvande utredning af densamma möjligen må kunna hafva någon ledning af hvad en yrkesman har att säga i saken. Hvad jag särskildt vill påpeka är, att vid en blifvande utredning af denna fråga bör hänsyn tagas till den stora skillnad, som förefinnes mellan de stora atlanterångarne, som tillhöra stora bolag och för hvilka den här ifrågasatta åtgärden väl närmast är afsedd, och de små kustfartyg, som under sommarmånaderna segla på t. ex. Östersjöhamnarne eller våra insjöar. I fråga om de stora ångfartygen lärer det numera vara brukligt, att redaren bestämmer öfver både befälhafvaren och annat rörande fartyget, men i fråga om de små kustfartygen är ägaren på samma gång vanligen befälhafvare, och denne intager således alltid en själfständig ställning. Han trotsar sällan stormar ute på öppna sjön, utan när vädret är otjänligt, går han in i hamn med sitt fartyg. För sådana fartyg behöfs därför knappast någon skärpt lagstiftning till förekommande af olyckor.

När frågor om sjöfartsnärigen vid föregående tillfällen varit

*Om ändringar
i gällande
sjöfarts-
lagstiftning.*

(Forts.)

på tal här i kammaren, har alltid diskussionen i desamma utmärkts af en viss hetsighet, som icke varit ägnad att bidraga till frågornas lyckliga lösning och denna närings välfärd.

Jag är öfvertygad därom, att såväl redare som befälhafvare äro besjälade af lika stort intresse som alla andra, när det gäller att förebygga faror, som kunna hota besättning och last. Den, som tillbragt en längre tid af sitt lif på skeppsdäck och befarit både närmare och fjärmare farvatten, och därunder i flera år varit befälhafvare, känner nog det ansvar, som en befälhafvare har för besättning och egendom. Jag har aldrig ansett, att man bör flytta öfver ansvaret från befälhafvaren till en inspektör, ty gör man det, kan det vara fara värdt, att befälhafvaren anser sig icke hafva hela ansvaret, och detta skulle skada och icke gagna säkerheten. Jag har såsom fartygsbefälhafvare alltid tagit ansvaret på fullt allvar, och jag har icke förglömt min plikt därvidlag, och därför har det alltid gått lyckligt. Och jag är öfvertygad därom, att mina medbröder tänka och handla på samma sätt som jag.

Jag har ingenting emot, att det finnes en inspektion för fartyg, innan de gå till sjöss, men för att inspektionen skall vara fullt effektiv, måste inspektören själf följa med på sjöresorna, ty det är *där* faran gäller. Det är nog godt och väl, att det finnes en inspektör, som ser till, att det t. ex. finnes lagstadgade lanternor ombord, men skulle man vara fullt följdriktig, borde inspektören vara med ute på sjön och se till att dessa lanternor verkligen blifva tända, när de det skola vara, med flera andra liknande exempel. Man får icke föreställa sig, att sjökaptenerna äro några personer, som handla liknöjdt och värdslöst i utöfvande af sitt ansvarsfulla yrke, ty man måste alltid komma ihåg, att de riskera sitt eget lif likaväl som besättningens.

Här har vid föregående riksdagar talats mycket om däckslastens begränsning och att denna icke bör få vara för hög. Man har därvid framhållit den lagstiftning, som i detta afseende finnes i England, och sagt: Se, hur engelsmännen tänka icke allenast på sina egna fartyg, utan äfven på de utländska. Engelsmännen ha emellertid icke vågat ställa sig så isolerade, att de stadgat, att bestämmelsen om däckslast skall gälla ens alla engelska fartyg, utan denna bestämmelse afser endast fartyg, som komma till Storbritannien. Man kan däraf förstå, att engelsmännen insett risken af en dylik isolering i sjöfartslagstiftning, oaktadt det att öfver hälften af hela världens handelsflotta är af engelsk nationalitet. Därjämte är att märka, att den ifrågavarande engelska lagstiftningen endast tillämpas under vintermånaderna. Om sålunda ett engelsk fartyg under den årstiden går till engelsk hamn, får det icke hafva mer än tre fots däckslast, men går det däremot till t. ex. Frankrike, då får det vara lastadt huru som helst, utan att någon lagstiftning träffar det. Vi böra be-

märka detta, att ej ens engelsmännen vågat lagstifta för sina fartyg på utrikes fart på grund af konkurrenshänsyn, och desto mindre böra då vi, som äro så betydligt mindre i sjöfartshänseende, våga oss på någon dylik isolerad lagstiftning rörande sjöfarten.

*Om ändringar
i gällande
sjöfarts-
lagstiftning.
(Forts.)*

Sedan denna fråga sista gången var före här i Riksdagen, ha i Norge och Danmark utfärdats särskilda författningar angående säkerhetsanstalter ombord m. m. Jag har icke läst dessa författningar, men jag tror, att vi här i Sverige kunna hafva mycken ledning af dem för vårt lagstiftningsarbete i detta afseende, ty norrmän och danskar äro mycket praktiska, när det gäller sjöfartsförhållanden. Det vore väl, om de skandinaviska länderna kunde hålla ihop äfven i detta hänseende, då de ju förut ha gemensam sjölag och äfven i andra fall ha gemensamma bestämmelser.

En ärad kamrat på stockholmsbänken har här i denna fråga afgifvit en motion, vid hvilken jag vill något uppehålla mig.

Motionen i fråga är åtföljd af en bilaga, en ritning af ångaren »Chapman», som låtit så mycket tala om sig. Afsikten med ritningen i fråga i motionen är att visa, huru illa ställt det är med lagstiftningen för vår handelsflotta. Om vi emellertid skärskåda denna fråga från andra synpunkter, skola vi finna, att fallet Chapman bevisar just motsatsen till hvad den ärade motionären vill bevisa. Det visar nämligen, att när man antager, att något fel blifvit begånget, så blir det äfven beifradt. Och hvad kan man väl mera begära? Den omständigheten, att denna sak blifvit dragen inför rätta, tyder ju på, att någon särskild lagstiftning härvidlag icke är behöflig.

Nu säges det äfven, att fartyget Chapman vid olyckstillfället skulle ha haft för hög däckslast, och att detta har blifvit en allmän tro, framgår tydligt af de uttalanden, som rörande denna sak varit synliga i tidningspressen. Jag vill emellertid förklara, att enligt den berättelse, som befälhafvaren på Chapman afgifvit angående ångarens förlisning, och hvilken berättelse är angifven i förenämnda motion, berodde denna icke därpå, att fartyget var för hårdt lastadt eller däckslasten för hög — som motionären påstått —, utan förhållandet var det, att fartyget sprungit läck, så att det började taga in vatten i lastrummet. Om däckslasten varit för hög, skulle den gifvetvis ha spolats öfver bord eller fartyget kantrat. Så har emellertid icke skett, utan fartyget måste öfvergifvas därför, att det — som sagdt — sprungit läck, och detta beror icke på mer eller mindre hög däckslast eller att fartyget var mer eller mindre djupt lastadt. Det är för öfrigt mindre farligt att segla med ett hårdt lastadt fartyg än med ett blott barlastadt. Jag seglar för min del hellre öfver Atlanten med ett lastadt fartyg än med ett, som endast har barlast.

Man har äfven talat om, att fartyget Chapman skulle ha

*Omändringar
i gällande
sjöfarts-
lagstiftning.*
(Forts.)

varit för gammalt, att det ofta varit vid varf och reparerats och att det icke var byggdt som lastångare. Det synes mig emellertid, som om det varit ett godt sjöfartyg. Däckslasten har ju blifvit räddad, och det är tecken till, att sjön icke spolat öfver däck, ty då skulle allt ha följt med. Besättningen lämnade fartyget, därför att det, som jag nyss nämnde, sprang läck, men det kan ju hända hvilket fartyg som helst. Det har händt hundratals gånger förr, och det kommer nog att hända hundratals gånger efteråt. En läcka kan uppstå å såväl järnfartyg som träfartyg, och det kan aldrig förekommas genom någon inspektion, ty anledningarne därtill kunna i många fall vara alldeles outrannsakliga. En af de största faror, som ett fartyg kan vara utsatt för, är att en mörk natt ute på öppna sjön stöta på ett gammalt skeppsvrak eller en mast eller dylikt, som ligger och flyter i vattenbrynet, ty innan man då vet ordet af, knakar det till och går håll på fartyget. Jag vill icke säga, att så här händt i det här omnämnda fallet, utan jag vill endast visa, att ute på sjön lura många faror, som icke kunna förebyggas genom någon som helst inspektion.

Jag har, som sagdt, icke något yrkande att här göra, utan jag har endast velat yttra dessa ord med tanke på ärendets framtida behandling. Jag anser, att man här icke bör lagstifta så, att man lagstiftar ihjäl de små kustfartygen. Det har här talats så vackert om egna hem och deras stora betydelse. Enligt min tanke äro dessa små kustfartyg att betrakta såsom ett slags egna hem. Fadern har befälet ombord på skutan och sönerna hjälpa till, och de äro så rädda om henne som om ögonen. De gå utmed kusten, och så snart det blir storm, söka de hamn, och när hösten kommer, lägga de upp. Det är sådana fartyg, som man bör, såvidt möjligt är, skydda vid en lagstiftning på detta område, och jag hoppas, att det äfven varit utskottets mening. Det ser åtminstone så ut, att döma af dess välvilliga motivering i frågan.

Herr *Sandquist* instämde häruti.

Ytterligare förekom ej. Utskottets hemställan bifölls.

I fråga om *punkten 2:o*), som härefter föredrogs, yttrade:

Herr Natt och Dag: Herr talman, mina herrar! Med anledning af hvad min ärade vän på bohuslänsbanken yttrade om det, som jag i min motion sagt angående fallet Chapman, ber jag att med några ord få visa, huru olika uppfattningarna om detta fall äro inom olika sjöfartskretsar.

Af de många sympatiuttalanden, som kommit mig till del med anledning af min motion i denna fråga, har jag här i mina

händer två stycken, den ena från Göteborgs fartygsbefälhafvareförening och den andra från Kanalflottans ångfartygsbefälhafvareförening. I det förstnämnda uttalandet heter det med anledning af fallet Chapman följande: »Lagens maktlöshet i detta afseende framgår tydligt af den i motionen n:o 13 åberopade rättegången rörande ångaren Chapman, ty oaktadt alla de fel och brister, som blifvit vederbörligen styrkta, kunde Stockholms rådhusrätt icke förklara någon vara personligt ansvarig, och ett mera påtagligt bevis för lagstiftningens ofullständighet låter sig knappast tänkas.» Det andra uttalandet är af liknande innehåll. Detta visar, att uppfattningen om ifrågavarande sak kan inom sjöfartskretsar vara helt olika.

Hvad däremot angår det, som den ärade talaren yttrade angående de små kustfartygen, kan jag instämma med honom därutinnan.

För öfrigt har jag icke något yrkande att göra.

Herr Ödman: Endast ett par ord. Med anledning af hvad den siste ärade talaren nämnde därom, att det råder olika åsikter inom sjöfartskretsar angående fallet Chapman, vill jag göra honom uppmärksam därpå, att målet i fråga för närvarande ligger under rättens pröfning. Chapmans kapten har nämligen blifvit frikänd af Stockholms rådhusrätt, och målet ligger, såsom jag tror, för närvarande i hofrätten. Och då så är förhållandet, böra vi, enligt mitt förmenande, här icke göra några uttalanden om detsamma.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 21, angående bankovinsten,

n:o 22, angående tillägg till § 21 i grufstadgan,

n:o 23, angående ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m.,

n:o 24, angående dels ändring af 6 § i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, dels ock tillägg till 9 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura,

n:o 25, rörande lag angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862,

n:o 26, angående undanskiftande i mindre bemedlade dödsbon af medel till minderårigt barns underhåll och uppfostran,

n:o 27, angående tillägg till 14 kap. 45 § strafflagen,

n:o 28, angående lagstiftningsåtgärder i syfte att område, hvarå lifligare byggnadsverksamhet är att emotse, må kunna regleras redan innan detsamma erhållit större sammanträngd befolkning,

n:o 29, angående lag om ändrad lydelse af 1 kap. 3 § och 2 kap. 14 § i lagen den 10 augusti 1877 angående äganderätt till skrift m. m.,

n:o 30, angående åtgärder för större skyndsamhet i fråga om för brott häktade personers inställande för domstol,

n:o 31, angående rätt att medelst expropriation förvärfva mark för linbaneanläggningar i vissa fall,

n:o 32, angående lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift och lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige,

n:o 33, angående vissa åtgärder mot utbredning af lungdot,

n:o 34, angående omarbetning i vissa hänseenden af gällande bestämmelser om tillsättning af prästerliga tjänster,

n:o 35, angående formen för äktenskaps ingående,

n:o 36, angående lag om vissa internationella förhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt lag om äktenskaps avslutande inför svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i utlandet,

n:o 37, rörande vissa ändringar i förordningen angående stämpelafgiften,

n:o 38, angående ändring i bevillningsförordningen i fråga om gift kvinnas beskattning, och

n:o 39, angående restitution till Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag af erlagd tull för vissa från utlandet införda, vid byggandet af pansarbåten Tapperheten använda materialier.

§ 13.

Vidare anmäldes och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från *bevillningsutskottet*:

n:o 96, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, och

från lagutskottet:

n:o 97, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande vattenrättslagstiftning, och

n:o 98, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 kap. 25 § strafflagen.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag.

§ 15.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 112, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter sadelmakaren Johan Fredrik Killander från Skärstad i Östergötlands län;

n:o 113, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående medgifvande för under bildning varande Luleå järnverksaktiebolag att för visst fall erhålla malm från grufvor i Gellivare socken af Norrbottens län; och

n:o 114, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af förbättrad aflöning under år 1904 åt den vid tullkammaren i Riksgränsen anställda personal;

bevillningsutskottets betänkande n:o 38, i anledning af väckta motioner om ändring af 8 och 12 §§ bevillningsförordningen och 1 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna;

lagutskottets utlåtande n:o 54, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förlängning af tiden, under hvilken förordningen den 6 juni 1883 rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge, skall vara gällande; samt

särskilda utskottets n:o 1 utlåtanden och memorial:

n:o 4, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 73, angående lönereglering för folkskoleseminarierna samt stat för folkskoleseminariet i Strängnäs m. m., äfvensom i anledning af inom Riksdagen väckta motioner i dithörande ämnen;

n:o 5, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 76, angående lönereglering för högre lärarinneseminariet, äfvensom i

anledning af inom Riksdagen väckt motion rörande nämnda seminarium; och

n:o 7, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa punkter af utskottets utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 50 och inom Riksdagen väckta motioner i dithörande ämnen.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,33 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.